

Yhdenvertaiset-podcast: Lainsäädäntö ja yhdenvertaisuus – Ulla Virranniemi

Tässä podcast-sarjassa keskustellaan tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä opiskelua ja työelämää koskevista laeista ja säännöistä. Vieraana on Oulun ammattikorkeakoulun lakimies Ulla Virranniemi. Podcastin toimittaa Maryan Abdulkarim.

Ulla Virranniemi on Oulun ammattikorkeakoulu Oy:n Legal Council eli Oamkin yleisjuristi. Hänen tehtäviinsä kuuluvat muun muassa isommat ja pienemmät sopimusasiat, henkilöstöön ja opiskelijoihin liittyvät muut kuin rutiiniluonteiset juridiset asiat. Virranniemi on Oamk Oy:n hallituksen sihteeri, johtoryhmän jäsen ja juridinen asiantuntija.

(musiikkia)

MARYAN ABDULKARIM:

Tässä podcastissa keskustellaan opiskelua ja työelämää ohjaavista laeista ja säännöistä sekä niiden takana olevista ajatuksista ja ihmiskuvasta, jota pyritään näiden kautta edistämään. Tutkimusten ja kansainvälisen yhteisön näkökulmasta suomalaista yhteiskuntaa määrittelevät muun muassa sananvapaus, demokratia, tasa-arvo, ja olemme jo monetta kertaa jälleen maailman onnellisin kansa. Tässä podcast-sarjassa keskustelen omien alojensa huippuasiantuntijoiden kanssa siitä, miten tähän ideaaliin pyritään ja kuinka sitä ylläpidetään. Fokuksessa on kuitenkin opiskelu ja työelämä. Minä olen Maryan Abdulkarim ja toimitan tätä podcastia.

Tänään vieraana on Oulun ammattikorkeakoulun lakimies Ulla Virranniemi, tervetuloa.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kiitoksia.

MARYAN ABDULKARIM:

Missä olet juuri nyt?

ULLA VIRRANNIEMI:

Olen Oulun ammattikorkeakoulun Linnanmaan kampuksella omassa työhuoneessani.

MARYAN ABDULKARIM:

No niin, ja minä olen täällä Helsingissä kotonani. Eli me tosiaan tehdään tämä etänä.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kyllä.

MARYAN ABDULKARIM:

Miten aamupäivä on siellä Oulussa lähtenyt käyntiin? Onko teillä aurinkoista?

ULLA VIRRANNIEMI:

Kyllä täällä on tosi kiva aurinkoinen keli. Tiet alkaa olla kivasti sulana. Autoa jouduin raaputtamaan vielä vähäsen, sen verran oli ollut yöllä pakkasta. Ihan kevät täällä ei ole, mutta on kyllä pidemmällä kevät kuin normaalisti tähän aikaan vuodesta.

MARYAN ABDULKARIM:

Se on hienoa kuulla. Ei ilmastonmuutoksen kannalta, vaan koska valon määrän lisääntyessä mielialakin tuppaa kohoamaan.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kyllä. Näin on.

MARYAN ABDULKARIM:

Ihan alkuun Ulla kerro vähän itsestäsi. Mitä sinä teet tällä hetkellä?

ULLA VIRRANNIEMI:

Ihan työn puolesta olen Oulun ammattikorkeakoulussa. Virallinen työnimi on legal counsel, joka on hivenen sukupuolineutraalimpi kuin lakimies. Lakimies-tittelistä itse pidän taas enemmän, kuin mitä sitten taas suomenkielisestä neutraalista juristi-versiosta. Olen Oulun ammattikorkeakoulussa ainut juristi, joten aika lailla laidasta laitaan ihan kaikkea mahdollista hallituksen sihteeristä erilaisten sopimusten valmisteluun ja henkilöstöhallinnollisiin tehtäviin. Meillä on henkilöstöpäällikkö, joka hoitaa periaatteessa siihen liittyvät asiat, mutta sitten vaikka henkilöstöön liittyviä tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelmia olen valmistelemassa. Erilaisissa yhteistoimintaelimissä olen myös mukana ja tarkistan sopimuksia ja toimin ohjaajana ja opastajana meidän yksikönjohtajille ja esimiehille laillisuuteen liittyvissä asioissa. Hyvin paljon minulta tullaan kysymään ohjeita ja neuvoja. Aika paljon pidän myös sisäisiä koulutuksia näihin asioihin liittyen.

MARYAN ABDULKARIM:

Miten kuvailisit, että mihin Oulun ammattikorkeakoulu pyrkii? Millaisiin tavoitteisiin sinun tehtäväsi kautta?

ULLA VIRRANNIEMI:

Tämä oli ihan kiva, kun sain tämän etukäteen, koska tätä oli mukava miettiä. Yleensä ne on muotoiltu vähän toisella tavalla tämän tyyppiset kysymykset. Minusta oli kiva miettiä tätä ja

tulin siihen tulokseen, että Oulun ammattikorkeakoulu tavoittelee tällä minun työtehtävällä sitä, että me oltaisiin parempi ja luotettavampi kumppani, yhteiskunnallisesti vastuullisempi toimija ja se, että meillä olisi olemassa, jos ei varsinaisesti auki kirjoitettuna niin ainakin meidän sisäisissä toimintarakenteissa code of contact- periaatteita, joissa on sisäänrakennettuna kaikessa meidän toiminnassa laillisuus ja myös eettinen toiminta sillä tavalla, että me voimme ylpeänä sanoa, että me toimimme oikein.

MARYAN ABDULKARIM:

Mainitsit lain, että on tärkeää, että Oulun ammattikorkeakoulu toimii lain mukaan korrektisti ja eettisesti oikein. Mitä kaikkia työkaluja suomalainen lainsäädäntö tarjoaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi?

ULLA VIRRANNIEMI:

Meillä on Suomessa paljon lainsäädäntöä. Tasa-arvolainsäädäntö on ehkä, jos historiaa tarkastellaan taaksepäin, niin varmaan niitä ensimmäisiä lakeja joissa on lähdetty jollain tavalla katsomaan sitä, että ihmiset olisivat yhdenvertaisia. Toki ajatus yhdenvertaisuudestaan on jo ihan historiallisesti tosi kaukana, mutta se, että mitä se käytännössä tarkoittaa, niin sitä on sitten myöhemmin täsmennetty esimerkiksi tasa-arvolaille ja saatavuuteen liittyvällä lainsäädännöllä. Sitten on syrjintään liittyviä kieltoja ja muita, eli sieltä löytyy aika paljon instrumentteja. Ja lainsäädäntöhän koko ajan myös kehittyy. Kysyt laista ja mietin näitten lakien suhdetta toisiinsa, niin käytännön oppilaitosjuristina aina välillä joutuu miettimään sitä, että nämä lait eivät ole sulavasti linjassa välttämättä keskenään, vaan joskus siellä on sellaisia asioita, jotka saavat aikaan miettimistä, että miksi tässä on tällainen ristiriita. Toisaalta mennään siihen suuntaan, että ei tarvitsisi olla väliä siitä, oletko nainen, mies vai muunsukupuolinen. Mutta sitten taas samaan aikaan meillä on lakisääteisiä veloitteita kerätä tällaista informaatiota. Itse jossain kohtaa pyörittelin, että miksi? Ja sama pätee tietenkin myös muuhun yhdenvertaisuuteen. Tuossa hetki sitten luin tällaista lakiesitystä, johon pyydettiin lausuntoa, jossa puhuttiin siitä, että korkeakouluilla olisi entistä enemmän veloitteita. Esimerkiksi kerätä tietoa opiskelijoittensa taustoista. Mietin sitä, että miksi? Sehän johtuu siitä, että miten muuten seurataan sitä yhdenvertaisuuden toteutumista. Itse olen vähän kipuillut tästä nais-mies-asiasta joskus, että miksi pitää tilastoida? Miksi työnantajan pitää tietää, mitä sukupuolta minä olen? Mutta se on ainut keino, että se asia tilastoidaan, niin päästä käsiksi esimerkiksi palkkaeroihin. Jos ne erot häivytetään, niin ei päästä kiinni niihin asioihin.

Sama pätee sitten esimerkiksi siihen, että jos on joku fyysinen vamma tai joku ominaisuus, joka ei fyysisesti näy, niin mistä me saamme dataa siitä, että toimitaanko me oikeasti oikein, jos me ei mitenkään kirjata, että onko meillä tällaisia henkilöitä? Tai miten esimerkiksi fyysisesti tai psyykkisesti keskiverrosta poikkeavat henkilöt, keskeyttävätkö he enemmän opintoja vai ei? Miten me saadaan tämä tieto, jos meillä ei ole niitä taustatietoja? Tämä on siellä lainsäädännössä sellaista tasapainoilua minun mielestä, että löytää se tasapaino sen kanssa, että mitä laki edellyttää, että me kerätään tietoa oikeisiin tarkoituksiin. Että me ei kerätä sitä tietoa syrjivästi. Koska ymmärrän tosi hyvin, että joku henkilö ei halua kertoa vaikka mielenterveysongelmista. Vaikka sitten yhteiskunnallisesti ajatellen olisi äärimmäisen tärkeää tietää, että mikä on mielenterveysongelmaisten opiskelijoiden opintojen

keskeyttämisprosentti. Me ehkä tiedetään se, että kuinka moni opiskelija lopettaa opinnot mielenterveysyistä, mutta me ei tiedetä välttämättä sitä, kuinka moni opiskelija niistä ongelmista huolimatta saa opinnot loppuun. Ollaanko me tehty oikeita tukitoimia? Tässä laki voi antaa meille ohjenuoraa siitä, että mitä meidän pitää kysyä, minkälaista taustatietoa kerätä ja miten me sitä tehdään ja toteutetaan.

MARYAN ABDULKARIM:

Tuo on todella tärkeä näkökulma ja se oli hyvin perusteellinen. Arvostan, että käytät aikaa sen avaamiseen ja selittämiseen. Mietin sitä, että miten sitten se vaikuttaa resurssien käyttöön? Kun tuot esiin, että olisi hyvä olla informaatiota siitä, kuinka moni valmistuu tai keskeyttää vaikka mielenterveysongelmista huolimatta. Mutta vaikuttaako tieto siitä, kuinka moni kärsii erilaisista mielenterveysongelmista resursseihin, joita koululle pitäisi vaatia asian hoitamiseksi?

ULLA VIRRANNIEMI:

Täytyy sanoa, että toivoisin, että vaikuttaisi. Meilläkin on opiskelijajärjestön kanssa keskusteltu ja sieltä on esitetty toiveita siitä, että meillä olisi enemmän opinto-ohjausta ja esimerkiksi oma kuraattori täällä ammattikorkeakoulussa. Siinä tulisi sosiaalisia aspekteja mukaan. Tietenkin kun kyse on aikuisista opiskelijoista, niin monesti ne mielenterveyspalvelut hoituu terveydenhuollon kautta. Toki sitten ihan opinto-ohjaukseen satsaaminen. Meillä Oulun ammattikorkeakoulussa nyt tehtiin se ratkaisu, että meille palkattiin uusi opinto-ohjaaja, joka on nimenomaan erikoistunut sellaisiin opiskelijoihin, jotka ei ole ehkä ihan sieltä helpoimmasta päästä. Hänen valinnassaan otettiin tällaisia asioita huomioon. Me olemme tosi tyytyväisiä, että saatiin siihen tosi hyvä henkilö, joka aloittaa 1.4. Ei me tähän erityistä tukea mistään saatu, mutta toki olisi hienoa, jos tällaisia asioita otettaisiin huomioon. Yleensä lainsäätäjät antaa paljon uusia velvoitteita ja tehtäviä, mutta harvemmin sieltä tulee tietoa, että me myös annetaan teille näin paljon lisää rahaa että pystytte hoitamaan tämän asian.

MARYAN ABDULKARIM:

Rahaa tarvitaan, jotta saadaan ne tarvittavat henkilöt palkattua. Ilman rahaa ei voi toteuttaa sitä lain henkeä.

ULLA VIRRANNIEMI:

Juuri näin. Siinä on kaksi aspektia. Toisaalta oikeiden henkilöiden palkkaamiseen ja siihen, että henkilökuntaa on riittävästi, mutta myöskin siihen, että henkilökuntaa koulutetaan ja henkilökunnalla on mahdollisuus osallistua koulutuksiin vaikka tutor-koulutuksessa. Meillä on tällä hetkellä aika hyvät tutor-koulutukset. Siihen olisi mahdollista käyttää enemmän aikaa ja mahdollista ottaa enemmän huomioon tällaisia yhdenvertaisuuteen liittyviä aspekteja. Jos nyt ei harva se päivä, niin harva se viikko saada kuulla eri yksiköistä sitä, että meillähän nämä asiat on jo ihan hyvin, että ei näihin tarvitse kiinnittää erityistä huomiota.

MARYAN ABDULKARIM:

Teet Oulun ammattikorkeakoulun tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Mitä tämä suunnitelma on ja mihin sillä pyritään?

ULLA VIRRANNIEMI:

Tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelma on lakisääteinen instrumentti. Sillä on käytännön asioita, esimerkiksi jos lähdetään sieltä, miksi se on pakko olla, niin paitsi että laki sitä edellyttää, niin nyt myös EU-hankkeet edellyttää, että jotta saa EU:lta rahaa, niin tällainen täytyy olla. Se on hyvin pragmaattinen ja pakottaa kaikki miettimään sitä entistä paremmin. Toinen puoli eli eettinen tai yhteiskunnallinen puoli siinä on se, että nimenomaan tehdään näitä asioita näkyväksi. Meillä maanantaina hyväksyttiin johtoryhmässä tämä meidän uusi tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Se ei ole lopullisesti valmis, enkä usko että se voi koskaan lopullisesti tulla valmiiksi, koska aina on jonkinlaista kehitettävää. Siinä kerrotaan, miten meillä hoidetaan tiettyjä asioita. Siellä on myös kohtia, joissa kerrotaan, että näissä asioissa meillä on kehitettävää. Esimerkiksi saavutettavuuteen liittyen Oulun ammattikorkeakoulussa on tehty paljon asioita, mutta meillä on siinäkin kohtaa vielä edelleen tosi paljon tekemistä.

MARYAN ABDULKARIM:

Palaan vielä vähän taaksepäin. Eli tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelma on lakisääteinen. Mistä lähtien se on ollut lakisääteinen? Esimerkiksi minun nuoruudessa en muista, että olisi ollut tällaista dokumenttia käytössä.

ULLA VIRRANNIEMI:

En muista ulkoa. Se on ollut jo jonkun aikaa. Se on nimenomaan työlainsäädännössä, mutta työpaikalla se on voinut olla, mutta se ei ole ollut kovin näkyvä. Nythän tämä EU-paine tekee sen, että sen täytyy olla siellä ulkoisilla nettisivuilla. Meillä opiskelijoiden osalta on tehty, siellä on opiskelijakunta ja opot tehneet opiskelijoiden tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelman, joka koskee enimmäkseen opiskelijoita. Henkilökunnan suhteen se tulee sieltä työlainsäädännöstä. En muista ulkoa, kauanko on ollut. Sanoisin, että tämä on sellainen asia, joka on ollut aika näkymätön. Hyvin pitkään on pitänyt esimerkiksi kerätä tietoa naisten ja miesten välisestä palkkatasa-arvosta. Sanotaan näin, että ei niistä hirveästi huudella, että miltä se näyttää, kun ne palkkatilastot ajetaan.

MARYAN ABDULKARIM:

Mainitsit aikaisemmin saavutettavuuden. Mitä kaikkea se pitää sisällään? Mitä on saavutettavuus?

ULLA VIRRANNIEMI:

Saavutettavuus on tosi monipuolinen asia. Yleensä saavutettavuus nähdään sillä tavalla, että onko hissiä, eli fyysinen saavutettavuus. Jokainen meistä, joka on joskus liikkunut edes

hetken aika vaikka kyynärsauvoilla, huomaa sen, mitä tarkoittaa fyysinen saavutettavuus. Se on se yleisin, mitä ajatellaan. Toinen, mikä on enemmän ja enemmän nostanut päätään ja kun minulla on taustaa kirjastomaailmasta, niin puhutaan selkokielisyydestä eli tekstien saavutettavuudesta. Että onko joku teksti muotoiltu ymmärrettävästi. Siihen liittyy myös visuaalinen saavutettavuus, eli minkälaiset kontrastit esimerkiksi on tekstissä, millä tavalla teksti hahmottuu värien puolesta.

MARYAN ABDULKARIM:

Nyt ei puhuta vieraskielisistä, jotka opiskelee suomea ja joille pitää puhua suomea selkeästi?

ULLA VIRRANNIEMI:

Ei vielä. Se liittyy siihen selkokielisyyteen. Jos lukee vaikka jotain selkokielisiä tekstejä, niin huomaa sen, että ne on kirjoitettu ikään kuin sillä tavalla yksinkertaisesti, että henkilö ymmärtää ne, jos hänellä ei ole ymmärrystä laajemmista konsepteista. Selkokieli voi olla myöskin sitä, että siinä kieli yksinkertaistetaan kielitaidon takia, jolloin se on ihan eri asia, koska siellä voi olla henkilö, jolla on ulkomaalainen korkeakoulututkinto. Hän kyllä ymmärtää ne konseptit ja abstraktit käsitteet siellä takana, mutta hän ei vain osaa sitä suomen kielellä. Tässä on jännä tvisti selkokielisyydessä. Minusta on hyvä, että meillä on paljon selkokielistä aineistoa, joka käy molemmille ryhmille. Mutta ainakin itse huomasin, kun yhden syksyn ajan opetin Siima-hankkeessa, joka oli valmentavaa koulutusta ulkomailla korkeakoulutuksen saaneille opiskelijoille, joiden tavoitteena oli päästä Suomessa jatkamaan korkeakouluopintojaan. Siellä huomasin, että perinteinen selkokieli oli aika haastavaa, koska siellä oli ihmisiä, joilla saattoi olla tohtorintutkinto omasta maastaan. Siellä oli laaja ja hyvä abstrakti käsitteymmärrys, mutta ei ollut vain niitä suomen kielisiä sanoja vielä, joilla sitä kuvata. Joskus se töks-töks selkokieli ei ihan istunut siihen ympäristöön, vaan siinä täytyi löytää toisenlaisia tapoja edetä.

MARYAN ABDULKARIM:

Tässäkin asiassa voidaan siis todeta, että yksi koko ei sovi kaikille, vaan pitää huomioida ne erilaiset tarpeet, joihin yritetään vastata toimenpiteillä.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kyllä. Helposti ajatellaan, että tässä on se yksinkertainen helppo ratkaisu, jota käytetään kaikissa tilanteissa. Se on kuin yhden koon sukkahousut, että menee melkein kaikille, mutta ei oikeasti sovi kenellekään.

MARYAN ABDULKARIM:

Joskus kuulee aktivistiipiireissä puhuttavan sellaisesta termistä kuin intersektionaalinen feminismi. Tämähän kuulostaa siltä käytännössä, että pyritään huomioimaan ne yksilölliset tarpeet ja erot ja hyväksytään se tosiasia, että kaikkien tilanteita ei voida ratkaista samalla työkalulla.

ULLA VIRRANNIEMI:

Joo. Kaikki ryhmät, jotka eivät kuulu valtaenemmistöön, eivät ole samanlaisia ryhmiä. Niihin eivät liity samanlaiset ongelmat tai samanlaiset kysymykset. Intersektionaaliseen feminismiin liittyen mietin, että ihmisellä on helposti ajatus, että minä olen hyvä ihminen, kun huomioin muut ja minä pyrin auttamaan tuota toista henkilöä, joka on heikommissa asemassa ja minä tiedän, miten tätä toista ihmistä tulee auttaa. Kun sitä tarkastelee pintapuolisesti, niin se on hieno ja kaunis ajatus. Mutta pitää mennä siihen tilanteeseen, että ei ole minun tehtävä täysin käydä sitä taistelua toisen puolesta, koska minä saatan viedä sitä ihan väärään suuntaan, koska minä en näe sitä, mikä on oikeasti sille toiselle henkilölle kynnyskysymys. Minä luulen, että se on joku, mutta se onkin ehkä jotain ihan muuta. Jos mietin saavutettavuutta. Olen itse toiminut opettajana. Siellä huomasin, kun minulla on ollut hyvin monenlaisia opiskelijoita monenlaisista taustoista. Esimerkiksi se, että olen saattanut jostain opiskelijasta ajatella, että minä en ikinä kykenisi selvittämään noita ongelmia, mitä tuolla opiskelijalla on. Mutta sen tajuaaminen, että se ei ole minun tehtävä. Minun tehtävä on auttaa sitä ihmistä ratkaisemaan niitä ongelmia itse ja auttaa löytämään oikeita ratkaisuja. Luottaminen siihen, että se toinen tietää, mikä hänelle on parasta. Holhoamisessa on se väärä näkökulma, että jos vaikka sanon, että oletko aivan varma että haluat tälle alalle, koska sinulla on ongelmia liikkumisen kanssa ja että olisitko ajatellut toista ammattia. Minähän menen tekemään valintoja sen toisen puolesta sen sijaan, että se toinen löytää ratkaisut ihan itse ja löytää oman ammatillisuutensa.

MARYAN ABDULKARIM:

Silloin se tuen antaminen voisi myös olla se, että pohtii yhdessä, miten niitä potentiaalisia esteitä voisi ylittää sen sijaan, että jää niiden eteen itkemään että se ei onnistu.

ULLA VIRRANNIEMI:

Joo. Se yhteiskunnallinen, lainsäädännöllinen, organisatorinen tapa auttaa siinä on se, että luodaan semmoisia rakenteita, jotka mahdollistaa monenlaiset toimijat. Kun mietin sitä meidän tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, niin meidän opiskelijoiden suunnitelma oli saanut tosi hyvää palautetta nimenomaan siitä, että siinä oli huomioitu myös muunsukupuolisuus. Mietin, miten saisin sen siihen meidän henkilöstön tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Totesin, että valtion viroissahan monesti on, että toivomme sekä nais- että mieshakijoita, niin tähän heti sulkee jotain pois. Meidän rehtori sanoi, että hän on aikaisemmin ollut teollisuudessa ja Saksassa töissä, että heidän työpaikkailmoituksissaan oli aina, että we welcome applications from all sexes. Se on heti toisenlainen. Minä muotoilin sen siihen sillä tavalla, että pidetään huoli, että meidän hakuprosessi ei lähtökohtaisesti rajaa ketään ulkopuolelle.

MARYAN ABDULKARIM:

Tuohan on hirveän iso asia, että huomioi. Samaan aikaan joudutte varmaan pohtimaan siellä oppilaitoksessa, että teillä on myös välineet ja työkalut. Jolla sitten jos hakee henkilö, jolla on tiettyjä esteitä, että ne on mahdollista ylittää. Että se ei estä sitä itse työntekoa.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kyllä. Sekä työn tekemistä että myös opiskelussa. Opettajan kanssa keskustelu siitä, että miten toimitaan tilanteessa, jossa on vaikka opiskelija joka haluaa opiskella alaa, joka näennäisesti on sellainen, että eihän hän pysty. Jos mietitään minun nuoruudesta, niin klassinen esimerkki oli se, että värisokeasta ei voi tulla sähkömiestä. Nyt sitten pohditaan sitä, että onko joku fyysinen vamma täydellinen este johonkin vai pystytäänkö sitä voittamaan jollain. Me ollaan esimerkiksi keskusteltu siitä, että kun meillä on mahdollisuus opiskella kulttuurin yksikössä kirkkomusiikin opintoja. Ollaan keskusteltu, että voisiko sokea henkilö opiskella meillä kirkkomusiikkia ja ollaan mietitty, mitä se tarkoittaisi käytännössä. Sehän tarkoittaisi pistekirjoituksella olevia nuotituksia. Ollaan mietitty, onko meillä resursseja siihen, että me autettaisiin tällaista opiskelijaa. Ei niin, että ilmoitetaan opiskelijalle että et saa hakea meille, vaan mietitään pystytäänkö me siihen. Vaatihan se häneltä itseltäänkin ihan hirveästi.

MARYAN ABDULKARIM:

Se taas vaatii resursseja. Mutta oppilaitoksen kannalta se, että lähdetään tekemään nuotteja pistekirjoituksella, on aika iso taloudellinen satsaus.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kyllä. Tai ylipäätään hankkimaan niitä. Itse tein selvityksen, että Suomessa uruille sopivia pistekirjoitusnuotteja ei ole. Sieltä löytyi kauneimmat yhteislaulut-tyyppisiä nuotituksia pistekirjoituksella. Jos ajatellaan kirkkomusiikkia, niin sehän on hyvin moninaista, sitä on olemassa. Esimerkiksi Yhdysvalloista sitä on mahdollista tilata, mutta kuten sanottua, se olisi iso taloudellinen satsaus. Se on myös valintakysymys ja ainahan on mahdollista, että siihen saisi vaikka jonkin sponsorin.

MARYAN ABDULKARIM:

Jos halutaan toteuttaa nimenomaan sitä lain henkeä yhdenvertaisuudesta, niin onko se yksin Oulun ammattikorkeakoulun vastuulla pohtia näitä taloudellisia panostuksia yhdenvertaisuuden edistämiseksi? Vai onko joku muu instanssi, jonka olisi syytä tukea taloudellisesti sitä, että pyritään yhdenvertaisuuteen?

ULLA VIRRANNIEMI:

Tähän olisi helppo sanoa niin, että totta kai jostain täytyy tulla sitä rahaa. Joskus olen taloudessa opettanut sitä, että jos on 10 nallekarkkia, niin on 10 nallekarkkia ja sitten on arvovalinta, miten ne jaetaan. Tässä on vähän semmoisesta kyse tietyssä mielessä, että jos yhteiskunnalla ei ole ylimääräistä rahaa, niin sitten mietitään mistä se raha otetaan ja sijoitetaan. Niitten päätösten tekeminen on tietenkin yhteiskunnan päätettävissä. Me voidaan täällä ruohonjuuritasolla tehdä joitain yksittäisiä ratkaisuja ja myös miettiä, mistä se täällä meillä on pois. Satsataanko me yhteen opiskelijaan yhtä paljon kuin me satsataan 100 muuhun. Mistä ne 100 muuta jää paitsi sen takia, että me laitetaan iso taloudellinen panostus yhteen. Valitettavasti siellä on monesti tällaisia raadollisia taloudellisia faktoja

siihen, miksi ei välttämättä pystytä tekemään kaikkea sitä, mikä ideaalimaailmassa olisi mahdollista. Sanoisin, että olemme menossa koko ajan sinne päin. Mitä nyt olen viimeaikaisia lakiesityksiä käynyt katsomassa, niin yleensä olen sinne aina kommentoinut, että jos oppilaitokselle määrätään tästä asiasta lisätehtävä, niin olisi suotavaa, että siihen määrättäisiin myös lisää rahoja tai osoitetaan selkeästi, että mitä jätetään tekemättä, jotta tämä asia pystytään toteuttamaan.

MARYAN ABDULKARIM:

Kuulostaa ihan fiksulta. Mietin siinä kohti, kun puhuit värisokeasta sähkömiehestä, että tosiaan sehän liittyy varmaan siihen, että sähköjohdot on erivärisiä ja niihin väreihin on kirjattu se informaatio, mikä menee mihinkin. Mutta meidän koko yhteiskunnan design on tehty aikana, jolloin tasa-arvokysymykset ei ole olleet yhtä pinnalla kuin tänä päivänä. Eli yhteiskuntaa on suunniteltu toimintakykyisten, normatiivisesti ajattelevien kehojen perusteella, jolloin se on halvempaa ja helpompaa toimia niissä rakenteissa. Koska sitten sen yhteiskunnan uudelleenmiettiminen, jos vaikka mietitään, että piuhujen ei tarvitsekaan enää olla keltaisia, punaisia tai sinisiä, vaan ne voisi olla eri tavalla suunniteltu, niin moni asia menisi uusiksi. Se olisi ihan mieletön satsaus. Mutta tällä hetkellä yhteiskunta keskustelee ja kipuilee ilmastonmuutoksen kanssa, joka tarkoittaa monien asioiden uudelleen ajattelua lähtien meidän energiantuotannosta. Näetkö potentiaalia siinä, että tämä tasa-arvokehitys on koko ajan mennyt parempaan suuntaan? Että jossain vaiheessa yhteiskunta pystyisi käymään sen keskustelun ja ehkä jopa tekemään sen työn, jotta esteet poistettaisiin ja yhteiskuntaa rakennettaisiin tavalla, joka ei sulkisi ketään ulkopuolelle?

ULLA VIRRANNIEMI:

Tässä oman elämäni aikana olen huomannut jo tosi paljon ja tosi isoja muutoksia yhteiskunnassa, toimintamalleissa, siinä miten asioita on rakennettu. Haluan uskoa, että se kehitys etenee. Tietenkin jokainen, joka seuraa yhteiskunnallista kehitystä huomaa, että sieltä on tullut jonkin verran vastareaktiota tai vastahankaista kehitystä. Jos palataan sukupuolten väliseen tasa-arvoon, niin sen kohdalla ollaan liput liehuen menossa eteenpäin. Siinäkin osalla on alkanut nyt tulla pikkuisen takapakkia tai tuntuu, että siellä on vastustavia mielipidevirtoja. Puhumattakaan kaikista muista tasa-arvo -ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Haluaisin uskoa siihen, että se on väliaikainen vaihe ennen sitä kun kehitys lähtee taas uudelleen entistä nopeammin eteenpäin. Siinä on puolensa ja puolensa, mitä toivon ja pelkään ja miten ajattelen, että miten asiat on kehittymässä. Nämä on ehkä niitä viimeisiä kipuiloja ennen kuin päästään hyvään maailmaan. Olen monesti miettinyt tasa-arvoisuutta yleisempänä filosofisena kysymyksenä. Mehän emme ole kaikki samanlaisia, mutta pitää muistaa, että me olemme kaikki saman arvoisia. Minusta viisikymppisestä pienestä pyöreästä naisihmisestä ei varmasti tule pikajuoksijaa. Ei minusta varmasti olisi tullut pikajuoksijaa, vaikka minua olisi siihen pienestä pitäen alettu kouliä. Kaikki eivät vain pysty samoihin asioihin. Mutta se, että minä pystyn johonkin. Miten minä löydän ne omat vahvuuteni. Miten minulla on samat mahdollisuudet asioissa. Miten minä pääsen olemaan täysi osa tätä yhteiskuntaa, vaikka minulla ei ole kaikkia samoja ominaisuuksia kuin jollakin toisella. Tästä tasa-arvossa ja yhdenvertaisuudessa on kyse. Ei siitä, että vietäisiin standardi-ihmismuottiin, vaan siihen, että se ihmismuotti voisi olla hyvin monenlainen. Että ei olisi

sellaista, että kun olet tuollainen, niin menet tuohon laatikkoon. Vaan se, että voi olla monenlainen.

Jos palaan siihen, mitä se tarkoittaa, kun ollaan lain kanssa tekemisissä. Se tarkoittaa sitä, että kaikki ovat samalla viivalla lähtökohtaisesti lain edessä. Ei ole niin, että sinua arvioidaan tietyn ulkoisen, henkisen tai sosiaalisen ulottuvuuden takia eri tavalla kuin jotain toista henkilöä, joka toimii täsmälleen samalla tavalla. Minullekin on joskus aikanaan tullut se, että miksi sinä et puolusta minua tässä asiassa kun minä olen selkeästi tässä heikommalla. Minä sanon, että minun tehtävä on tässä asiassa katsoa, että sinua kohdellaan oikeudenmukaisesti. En minä voi sinun kohdallasi väittää mustaa valkoiseksi. Jos sinä olet itse toiminut väärin, niin en minä voi muuttaa sitä, että sinä et ole toiminut väärin jos kuulut vaikka johonkin vähemmistöön. Minun tehtävä on huolehtia siitä, että se, että sinä kuulut johonkin vähemmistöön, niin sinua ei kohdella huonommin sen takia. Sinua kohdellaan samalla lailla kuin kaikkia muitakin.

MARYAN ABDULKARIM:

Minä kiitän näistä ajatuksista. Tähän toiveikkaaseen nuottiin on hyvä päättää tämänpäiväinen podcast-jakso. Kiitos Ulla kun tulit vieraaksi ja kiitos arvokkaista ajatuksista, jotka jaoit tässä kanssamme.

ULLA VIRRANNIEMI:

Kiitos paljon, oli tosi kiva osallistua. Toivon tasa-arvoisempaa ja yhdenvertaisempaa yhteiskuntaa. Näen, että sinne on vielä paljon matkaa ja paljon tehtävää, mutta ehkä me joskus ollaan siellä, tai ainakin lähempänä sitä.

(musiikkia)